

ПОДГОТОВКА НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ ОТНОСНО ХРАНЕНЕТО НА ДЕЦАТА В КЪРМАЧЕСКА ВЪЗРАСТ

П. Гергова¹, В. Недкова-Миланова², М. Карачева³ и С. Дюлдерова¹

¹Катедра „Остриноски хирургични грижи“, ФЗГ, МУ – Плевен

²Сектор „Обща медицина“, ФОЗ, МУ – Плевен

³Сектор „Епидемиология, паразитология и тропическа медицина“, ФОЗ, МУ – Плевен

INFANT FEEDING – NURSING PROGRAM FOR STUDENTS

P. GERGOVA¹, V. NEDKOVA-MILANOVA², M. KARACHEVA³, S. DYULDEROVA¹

¹Department of Nursing Surgical Care, Faculty of Health Care, Medical University – Plevan

²Department of General Medicine, Faculty of Public Health, Medical University – Plevan

³Department „Epidemiology, parasitology and tropical medicine“, Faculty of Public Health, Medical University – Plevan

Резюме. Пълноценното хранене на детето е важен фактор за неговия физически и нервно-психически развоити. Съвременна здравна организация пропорциона майките да бъдат информирани за предимствата на кърменето. Медицинските сестри отговаряват за здравна промотивна дейност сред жените във фертилна възраст, полагат грижи за тях и повишават здравната култура на родителите. Целта е да се проучи информираността на студентите от специалност „Медицинска сестра“ относно храненето на кърмачето. Използвана е пряка анонимна анкета сред 51 студентки от специалност „Медицинска сестра“ на възраст от 19 до 47 год. Статистическата обработка и анализването на резултатите са извършени с MS Office Excel 2010. Студентките посочват предимствата на кърменето за майката, както следва: по-бързо възстановяване след раждане (29.4%), намаляване на риска от рак при жените (21.6%), по-бързо възстановяване на теглото на майката след раждането (27.5%). Мнозинството от анкетираните номинират конкретните стъпки за успешно кърмене и времето за захранване на кърмачето (70%), но в детайли регистрират пропуски в приготвянето на млечни смеси (30.3%) и в продължителността на кърменето (21.6%). Студентите от специалност „Медицинска сестра“ демонстрират добри познания по въпросите за храненето на кърмачето. Важен елемент в подготовката и квалификацията на медицински специалисти са познанията, свързани с храненето на децата в кърмаческа възраст.

Ключови думи: хранене на кърмаче, промотия на здравето, информираност на студентите, медицинска сестра, обучение.

Summary. Child nutrition is an important factor for the physical and neuro-psychological development and overall health not only in childhood but also in the adulthood. The World Health Organization recommends that mothers should be informed about the advantages and the enormous benefits of breastfeeding. It is a part of the professional responsibility of nurses to promote good health care habits among women in fertile age and raise the overall health awareness of parents. The aim of the study was to research the knowledge of infant feeding among students in the Nursing Program. Methods: An anonymous survey was conducted among students in the Nursing I class. The survey group included a total of 51 students, ranging from 19 to 47 years old. All analyses were conducted using Statgraphics Plus software, version 2.1. It was found that students rate the advantages of breastfeeding for the mother as follows: faster recovery (29.4%), reduces the risk of cancer in women (21.6%), faster recovery of the weight of the mother before birth (27.5%). The majority of students were able to point out specific steps to successful breastfeeding and the respective time schedules of infant feeding (70%). The study found less satisfactory results of the participants' knowledge on how to prepare infant dairy blends 19 (30.3%) and the duration of breastfeeding in 11 (21.6%). Students in the Nursing Program demonstrate good knowledge of infant nutrition. It is an important component into the qualification of medical professionals.

Key words: infant nutrition, health awareness promotion, student knowledge, nurse, education

КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ С ПСОРИАЗИС – САМООЦЕНКА НА ПАЦИЕНТИ С ДИАГНОСТИЦИРАНО ЗАБОЛЯВАНЕ

С. ДЮЛГЕРОВА¹, Е. ДИМИТРОВА И Т. КУРДОВ²

¹Катедра „Сестрински хирургични грижи“, Факултет „Здравни грижи“, МУ – Плевен

²Факултет „Здравни грижи, специалност „Медицинска сестра“, МУ – Плевен

QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH PSORIASIS – SELF-ASSESSMENT OF PATIENTS DIAGNOSED WITH THE DISEASE

S. DYULGEROVA¹, E. DIMITROVA AND T. KURDOV²

¹Department „Surgical Nursing Care“, Faculty of Health Care, MU – Pleven

²Faculty of Health Care, Nursing Specialty, MU – Pleven

Резюме. Псориазисът е хронично-рецидивиращо заболяване с непредсказуемо протичане. Лечението е непрекъснато, продължаващо цял живот, подобно на лечението при други социалнозначими заболявания. Качеството на живот на пациентите с псориазис е влошено поради трудно постижимото окончателно излекуване. Самооценката на пациентите показва положителна динамика на диспансерно наблюдаваните пациенти в трудоспособна възраст.

Ключови думи: псориазис, сестрински грижи, качество на живот, самооценка, диагностицирано заболяване

Summary. Psoriasis is a chronic relapsing disease with an unpredictable course. Like other socially significant lifelong conditions, it requires a long-term treatment. Quality of life of psoriasis patients is poor because full recovery is difficult to achieve. Patients' self-assessment showed positive dynamics among dispensary observed patients in working age.

Key words: psoriasis, nursing care, quality of life, self-assessment, diagnosed disease

ПРОМЕНИ ВЪВ ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА И ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА СЕМЕЙСТВА С ДЕТЕ С НАРКОТИЧНА ЗАВИСИМОСТ

С. ДЮЛГЕРОВА

Катедра „Сестрински хирургични грижи“, Факултет „Здравни грижи“, Медицински университет – Плевен

CHANGES IN FAMILY RELATIONSHIPS AND FUNCTIONING IN FAMILIES WITH A DRUG-ADDICTED CHILD

S. DYULGEROVA

Department of Nursing Faculty Surgical Care, Faculty of Health Care, Medical University – Pleven

Резюме. Наличието на младежи, злоупотребяващи с наркотични вещества, е сериозен проблем за семейството. Възникналите проблеми стават причина за промени във взаимоотношенията и функционирането на семейството. За преодоляването им е необходима системна психотерапевтична работа, а не просто следване на добри съвети.

Ключови думи: наркотична зависимост, семейно здраве, качествена здравна грижа, подкрепа на семейството

Summary. Narcotic abuse among young adults poses a serious problem to the family. It changes the relationships and functioning of the family. A systematic psychotherapeutic approach and effective health care plan are essential to overcome the negative impact on the affected family members. The objective of the study was to identify and evaluate the changes in family relationships and functioning in families with a child or a young adult with narcotic addiction. Psychometric test for quick diagnosis of the parents' anxiety degree was applied to the members of 56 families (total of 108 respondents).

Key words: drug abuse, family health, effective health care, family support

POLIOMYELITIS – COMPARATIVE ANALYSIS OF PRE-IMMUNIZATION AND IMMUNIZATION PERIOD

M. Karcheva¹, S. Mihaylova^{1, 2}, St. Dyulgerova¹ and B. Ilieva¹

¹Medical University – Pleven

²University Multiprofile Hospital for Active Treatment "D-r Georgi Stranski" – Pleven

Резюме. Полиомиелитът е остро инфекциозно ваксинапредотвратимо заболяване с вирусна етиология. Най-често боледуват деца до 5-годишна възраст. Полиомиелитът е медицински и социален проблем, тъй като заболяването води до инвалидизация на едно от 200 заразени деца, а леталитетът може да достигне до 10%. Въведените ефективни ваксини през средата на XX в. променят епидемиологията на инфекцията в световен мащаб. Целта на представеното проучване е да се анализира заболяемостта от полиомиелит в България в годините преди и след въвеждане на имунизация. Използван е документален метод и е извършен анализ на епидемиологична информация. Доимунизационният период се характеризира с тенденция към повишаване броя на заболелите. Регистрират се смъртни случаи. Заболяемостта до 1935 г. не надвишава 0.7 на 100 хил. души от населението. През следващите две десетилетия най-ниска заболяемост (0.1 на 100 хил.) се регистрира през 1950 г., а най-висока (13.9 на 100 хил.) – през 1957 г. През 1958 г. в България започва имунизация с убита ваксина. През 1959 г. масово приложение намира живата ваксина, с което се поставя началото на имунизационния период. Наблюдава се промяна в динамиката на епидемичния процес – низходяща тенденция на заболяемостта, смъртността и леталитета до ликвидация на заболяването на територията на страната. В заключение трябва да отбележим, че приоритет в нашата страна е поддържането на висок имунизационен обхват, активен надзор на острите вяли парализи при деца до 15 г. и недопускане на внос на заболяването.

Ключови думи: полиомиелит, заболяемост, ваксини, ликвидация

Summary. Poliomyelitis is an acute infectious vaccine-preventable disease with virus aetiology. Children up to 5 years suffer most frequently. Poliomyelitis is both medical and social problem as the disease leads to disability in one of 200 infected children and the lethality can reach 10%. Effective vaccines introduced in the middle of the twentieth century changed the epidemiology of infection worldwide. The study aim was to analyze the incidence of poliomyelitis in Bulgaria during the years prior and after introduction of immunization. A documentary method was used and analysis of epidemiological information was performed. Pre-immunization period was characterized by a tendency of increasing the number of infected people. Cases with lethal outcome were registered. The average incidence 0.7 per 100 000 population was recorded till the year of 1935. Over the next two decades the lowest incidence (0.1 per 100 000) was recorded in 1950

and the highest incidence (13.9 per 100 000) in 1957. In 1958 in Bulgaria immunization with killed vaccine started. In 1959 live vaccine was applied on a large scale which marked the beginning of the immunization period. A change was noted regarding dynamics of epidemiology – decreasing trend in incidence, mortality and lethality to the eradication of the disease in the country. Conclusion: The priority in Bulgaria is to maintain high immunization coverage, active surveillance of acute flaccid paralyses in children to 15 years old and prevention of import of the disease.

Key words: poliomyelitis, vaccine, morbidity, eradication

„ГОТОВИ ЛИ СМЕ ДА ИМУНИЗИРАМЕ?“ – АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ СРЕД СТУДЕНТИ

С. ДЮЛГЕРОВА¹, П. ГЕРГОВА¹, Б. ИЛИЕВА¹ и М. КАРЧЕВА²

¹Факултет по здравни грижи, МУ – Плевен

²Факултет по обществено здраве, МУ – Плевен

ARE WE READY TO DO IMMUNIZATION? – A SURVEY OF STUDENTS

S. DYULGEROVA¹, P. GERGOVA¹, B. ILIEVA¹ AND M. KARCHEVA²

¹Faculty of Health Care, Medical University – Pleven

²Faculty of Public Health, Medical University – Pleven

Резюме. Едно от най-големите постижения в историята на общественото здравеопазване е ваксинацията срещу животозастрашаващи заболявания. Въпросът за ролята на добре обучен медицински персонал е особено актуален през последните години. Целта на проучването е да се представи готовността на студентите да извършват имунизации в бъдещата си практиката. Обект на изследването са 56 студенти от специалност „Медицинска сестра“. Приложена е анкета под мотото „Готови ли сме да имунизираме?“. Данните са обработени с програма Microsoft Excel 2010. Познания относно имунитета и имунния отговор демонстрират 35 (63%) от анкетираните. 30 (53%) от студентите са запознати с нормативните документи, касаещи имунизациите в Република България. 27 (48%) от респондентите са компетентни за правилата на съхранение, планиране и отчет на биопродукти. За възможни нежелани реакции след ваксинация (НРВ) съобщават 27 (48%) от анкетираните. Познания за надзора на НРВ демонстрират 38 (68%) от студентите. Бенефициентите са добре информирани по отношение начина на приложение на отделните ваксинални препарати. Получените резултати отразяват теоретичните познания на обучаващите се по проблемите на имунопрофилактиката.

Ключови думи: имунизации, имунизационен календар, информираност, студенти

Summary. One of the greatest achievements in the history of public health is vaccination against life-threatening diseases. The role of well-trained medical personnel is particularly relevant in recent years. The study aim was to evaluate preparedness of students to carry out immunizations in their future practice. **Material and Methods.** A questionnaire survey was conducted. The respondents were fifty-six students in "Nursing". Nurses were invited to complete a questionnaire on current knowledge about immunization training of future health care workers. All analyses were conducted using Microsoft Excel 2010. **Results.** 35 (63%) of respondents demonstrated knowledge on immunity and immune response. The majority of students were familiar with the regulations regarding immunizations in Bulgaria – 30 (53%). Respondents are competent in the rules of storage, planning and reporting system – 27 (48%). 27 (48%) of respondents reported knowledge of possible adverse events following immunization (AEFI). 38 (68%) of students demonstrate knowledge of surveillance on adverse reactions. Respondents are well informed about the method of administration of different vaccine preparations. **Conclusion.** Results showed theoretical knowledge of students on the problems of immunoprophylaxis.

Key words: immunization, immunization schedule, knowledge, students

НАМАЛЯВАНЕ НА ВЕРБАЛНОТО И ФИЗИЧЕСКОТО НАСИЛИЕ В УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

А. НАЙДЕНОВА, Е. ДИМИТРОВА И СТ. ДЮЛГЕРОВА

Факултет „Здравни грижи“, Медицински университет – Плевен

REDUCING VERBAL AND PHYSICAL VIOLENCE AT SCHOOL AGE

A. NAYDENOVA, E. DIMITROVA AND ST. DYULGEROVA

Faculty of Health Care, Medical University – Pleven

Резюме. Насилието може да се прояви в най-разнообразни форми – от обидни забележки до на-насяне на физически травми, т.е. насилие е всяко поведение, нарушаващо правата на друг човек. Причините за насилственото поведение на подрастващите са различни – подражание в семейството, медиите и връстниците и пр. Целта на настоящия проект е посредством прилагане на образователна програма да се намалят случаите на насилие сред 52-ма ученици от XI клас на ГЧЕ „Екзарх Йосиф 1“ – Ловеч, с 10% и да се повиши информираността им за последиците от насилието в училище с 30%. **Материал и методи:** Социологически: 1) документален метод – проучване на училищната документация за регистрираните случаи на насилие за учебната 2016/2017 г.; 2) анонимна групов анкета за мнението на участващите в проучването ученици за видовете насилие в тяхната възрастова група; 3) явно наблюдение за случаите на насилие в училището и регистрирането им. Статистически: резултатите от изследването следва да се обработят статистически с програми SPSS v.19 и Excel. **Резултати:** Реализирани са всички дейности от Стъпка 1 на Проекта. Предстои провеждането на анонимното анкетно проучване за определяне на входящото ниво на знания на участващите в изследването младежи за вербалното и физическото насилие в училищна възраст.

Ключови думи: насилие, училище, ученици

Abstract. Introduction: Violence can be manifested in various forms – from offensive language to physical abuse, therefore it is any act that violates the rights of another person. The reasons for the adolescents' violent behavior are different – family, media and peers. The purpose of this project is to reduce the violence among 52 pupils in XIth grade from „Exarch Joseph 1” school in Lovech by 10% and to increase their awareness of the consequences of school violence by 30%. **Material and methods:** Sociological: 1) Documentary method – to research the school documentation for registered cases of school violence. 2016/17; 2) To do anonymous group survey on the opinion of the pupils involved in the survey about the types of violence in their age group; 3) To inspect the cases of school violence and to register them. Statistically: The survey results will be processed with SPSS v.19 and Excel. **Results:** The activities from the first step of the project are realized. An anonymous survey is going to determine the in-depth knowledge of the pupils involved in the study of verbal and physical violence at school-age. A questionnaire with 15 questions was developed for the purpose of the survey.

Key words: violence, school, pupils

НАМАЛЯВАНЕ НА БРОЯ РАЖДАНИЯ С ЦЕЗАРОВО СЕЧЕНИЕ БЕЗ МЕДИЦИНСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

А. ЯНЧЕВА, Е. ДИМИТРОВА И СТ. ДЮЛГЕРОВА

Факултет „Здравни грижи“, Медицински университет – Плевен

REDUCTION OF CESAREAN BIRTHS WITHOUT MEDICAL INDICATIONS

A. YANCHEVA, E. DIMITROVA AND ST. DYULGEROVA

Faculty of Health Care, Medical University – Pleven

Резюме. Увеличен брой на ражданията с цезарово сечение се наблюдава в световен мащаб, включително и в България. Въпреки че е популярно сред съвременните жени, това родоразрешение има и недостатъци, с които не всички са запознати. Опасявайки се, че тенденцията ще се превърне в мания, СЗО е започнала битка с масовата практика за оперативно раждане без медицински показания. Целта на настоящия проект е чрез провеждане на здравнообразователна програма сред 25 бременни, проследявани в една обща практика в УМБАЛ „Георги Странски“ – Плевен, да се повиши нивото им на информираност за рисковете от раждането с цезарово сечение с 30% и постигне намаляване на броя раждания с цезарово сечение без медицински показатели с 15%. **Материал и методи:** Социологически: 1) документален метод – ретроспективно проучване на медицинската документация за установяване на броя естествени и оперативни раждания в участващата в проучването обща практика; 2) анонимна индивидуална анкета, касаеща информираността на участващите в проучването бременни за рисковете от оперативното родоразрешение без медицински показания; 3) наблюдение на участващите в проекта бременни за вида на родоразрешението, което избират; 4) интервю с участничките в проекта относно евентуалната промяна в нагласите им за вида на предпочитаното от тях родоразрешение. Статистически: Резултатите от изследването следва да се обработят статистически чрез програмите SPSS v.19 и Excel. **Резултати:** Реализирани са всички дейности от първа стъпка на проекта. Предстои обработването на резултатите за определяне на входящото ниво на знания на участващите в изследването бременни за рисковете от оперативно родоразрешение без медицински показатели.

Ключови думи: раждане, цезарово сечение, без медицински показатели, риск

Abstract. Increased number of cesarean births is observed globally, including in Bulgaria. Although it is popular among contemporary women, such delivery also has flaws that not everybody is familiar with. Fearing that the trend will turn into a mania, the WHO has begun a battle with the mass practice for operative delivery without medical indications. **The purpose** of the present project is through the implementation of a health-education program among 25 pregnant women, consulted at one general practice at G. Stranski University Multi-profile Active Treatment Hospital, Pleven, to increase their awareness of caesarean section birth risk by 30% and to reduce the number of cesarean births without medical indications by 15%. **Material and methods:** Sociological: 1) documentary method – retrospective research of the medical documentation for establishing the number of natural and operative births in the general practice involved in the research; 2) anonymous individual survey on the awareness of the pregnant women involved in the research of the risks of operative birth without medical indications; 3) monitoring of the pregnant women involved in the project about the type of delivery they choose; 4) interview with the participants in the project about possible change in their attitude about the type of their preferred delivery. Statistical: The survey results will be processed with SPSS v.19 statistics software and Excel. **Results:** All the activities from the first step of the project are implemented. The results are to be processed to determine the entry level of knowledge of the pregnant women involved in the research regarding the risks of surgical delivery without medical indications.

Key words: birth, caesarean section, without medical indications, risk

НЕЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ СРЕД СТУДЕНТИТЕ – МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ

М. ГЕОРГИЕВА, Е. ДИМИТРОВА И СТ. ДЮЛГЕРОВА

Факултет „Здравни грижи“, Медицински университет – Плевен

UNHEALTHY LIFESTYLE AMONG NURSING STUDENTS

M. GEORGIEVA, E. DIMITROVA AND ST. DYULGEROVA

Faculty of Healthcare, Medical University – Pleven

Резюме. Няма универсална формула за здравословен начин на живот. В борбата за укрепване на здравето основно място заема здравословното хранене. Нездравословното хранене се отразява не само на моментното здравно състояние на човека, но оставя и редица белези в хранителните навици и поведение за цял живот. Студентите са особено застрашени в това отношение защото някои от тях не умеят да организират времето си, други нямат изградени хранително-двигателни навици, а трети използват храната като начин за преодоляване на стреса по време на сесия. Целта на настоящия проект е чрез здравно-образователна програма (беседи, срещи, презентации и др.) сред 48 студенти от II курс на специалност „Медицинска сестра“ от ФЗГ при МУ – Плевен, за срок от два семестъра в две последователни учебни години, в екип с инструктор по рационално хранене, психолог и преподавател по сестрински грижи, да се постигне увеличаване броя на здравословно хранещите се студенти с 10%. За целта на проучването са използвани социологически методи: 1) явно наблюдение на хранителните навици на студентите от първи и втори курс на специалност „Медицинска сестра“ при МУ – Плевен, за учебната 2016/2017 г.; 2) анонимна групово анкета относно навиците на студентите – медицински сестри, за здравословно хранене. Резултатите от изследването ще бъдат обработени със статистическата програма SPSS v.19 и Excel. До момента са извършени всички дейности по стъпка 1 на проекта. Предстои обработване на резултатите от проведеното анкетно проучване за определяне на входящото ниво на знания на студентите – медицински сестри, по проблемите на здравословното хранене.

Ключови думи: здравословно хранене, студенти, медицински сестри

Abstract. There is not a universal formula for a healthy lifestyle. Healthy eating is one of the main criteria for better health. Unhealthy eating affects the person's well-being and leads to a number of bad eating habits for lifetime. Students are particularly vulnerable in this respect because some of them cannot organize their time schedule, and others have no eating habits or use food as a way to overcome stress

during exam session. For the purpose of the present project a health-educational program (discussions, meetings, presentations, etc.) is administered on 48 sophomores of the specialty "Nursing" from the Health Care Faculty at the Medical University of Pleven for two semesters in two consecutive academic years. The project team is guided by a rational nutrition instructor, psychologist and nursing teacher. The aim of the program is to increase the number of healthy eating student by 10%. The following sociological methods were used: 1. Direct observation of the eating habits of juniors and sophomores of specialty "Nursing" at the Medical University – Pleven for the 2016-2017 scholar year. 2. Anonymous group survey about the nursing students healthy eating habits; Statistically, the survey results will be processed with SPSS v.19 and Excel. Results: Currently, all activities in Step 1 are completed. The results of the survey will be analyzed to determine the level of knowledge of the nursing students on the healthy eating issues at baseline.

Key words: healthy eating, students, nurses

МОТИВАЦИОННИ ФАКТОРИ ЗА ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ ПРИ ДИПЛОМАНТИ – МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ

Ст. ДЮЛГЕРОВА¹, Г. ГРЪНЧАРОВА², Е. ДИМИТРОВА¹, Е. МИНЕВА-ДИМИТРОВА²

¹Факултет „Здравни грижи“, ²Факултет „Обществено здраве“, Медицински университет – Плевен

MOTIVATING FACTORS FOR CONTINUING EDUCATION IN NURSING GRADUATES

St. DYULGEROVA¹, G. GRANCHAROVA², E. DIMITROVA¹, E. MINEVA-DIMITROVA²

¹Faculty of Health Care, ²Faculty of Public Health, Medical University – Pleven

Резюме. Продължаващото обучение, като основен елемент на ученето през целия живот, придобива все по-голяма значимост за сестринството в съвременните условия на непрекъснато нарастващи изисквания към качеството и безопасността на оказваните здравни грижи. Мотивацията за продължаващо обучение трябва да се формира и стимулира още от ранните години на университетската подготовка на медицинските сестри. Това изисква провеждане на задълбочени проучвания върху факторите, които стимулират или възпрепятстват този процес. За целта във Факултет „Здравни грижи“ на Медицинския университет в град Плевен в периода 2016-2018 г. бе проведено социологическо проучване сред дипломанти – медицински сестри. В изследването в течение на 3 последователни години са обхванати общо 129 респоденти. Резултатите от проучването сочат, че студентите дипломанти осъзнават многобройните възможности на продължаващото обучение, необходимостта от непрекъснато осъвременяване на познанията и уменията им, нужни за успешна реализация в различните области на сестринството.

Ключови думи: студенти дипломанти, сестринство, сестринско обучение, мотивация, продължаващо обучение

Abstract. Continuing education as the main component of lifelong learning acquires a bigger significance in nursing under the modern conditions of continuously increasing requirements to the quality and safety of provided health services. Motivation for continuing education shall be formed and stimulated yet in the early years of the academic training of nurses. This requires completion of in-depth studies on the factors, which stimulate or inhibit this process. For this purpose, a sociological survey on graduating nurses took place in the Faculty of Health Care of the Pleven Medical University during the period 2016-2018. For three consecutive years the study covered total of 129 respondents. The results of the study show that the graduating students recognize the multiple possibilities of continuing education, the need of continuous update of their own knowledge and skills, which are required for successful realization in the different fields of nursing.

Key words: graduate students, nursing, nursing education, motivation, continuing education

Laparoscopic splenectomy for solitary splenic hydatid cyst: Case report

Tsanko Ivelinov Yotsov^{1,2}, Stela Dyulgerova², Daniela Draganova¹

¹Department of Health Care, University of Ruse 'Angel Kanchev', Ruse, Bulgaria, ²Department of Surgical Nursing Care, Medical University of Pleven, Pleven, Bulgaria

Abstract

Hydatid cyst disease is a parasitic disease caused by a type of tapeworm called *Echinococcus*. It is endemic to cattle-rearing regions of Africa, Asia, South Europe, the Mediterranean, the Middle East and Australia. The most common site of infection is the liver (75%). Involvement of the spleen is rare and occurs in 5% of the cases. Solitary splenic cysts are even rarer (0.5%–4%). We present a case of solitary hydatid cyst of the spleen in a 47-year-old woman. The cyst was asymptomatic and an accidental find on a full-body computed tomography after epileptic seizure and body trauma. The condition was treated successfully with albendazole, but the patient requested the cyst removed. Laparoscopic splenectomy was performed. The specimen was placed in an Endo-Bag and extracted. The patient recuperated well and was discharged on the post-operative day 5. Six months after the procedure, the patient has no complaints.

Keywords: Hydatid cyst, laparoscopic surgery, minimally invasive surgery, spleen, splenectomy

Address for correspondence: Dr. Tsanko Ivelinov Yotsov, Str. No. 20, Major Atanas Uzunov, Ruse, Bulgaria.
E-mail: tsankoyotsov@gmail.com

Submitted: 09-Apr-2022, **Revised:** 04-Jun-2022, **Accepted:** 22-Jun-2022, **Published:** 12-Sep-2022

КОНТИНУУМ ОТ СЕСТРИНСКИ ГРИЖИ ПРИ ХОСПИТАЛИЗИРАНИ ПАЦИЕНТИ С РАК НА ГЪРДАТА

С. ДЮЛГЕРОВА¹, С. СТРАШИЛОВ^{1,2}

¹Катедра „Сестрински хирургични грижи“, Факултет по „Здравни грижи“, МУ – Плевен

²Отделение по пластична, възстановителна и естетична хирургия на УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ – Плевен

CONTINUUM OF NURSING CARE IN HOSPITALIZED PATIENTS WITH BREAST CANCER

S. DYULGEROVA¹, S. STRASHILOV^{1,2}

¹Chair of Nursing Surgical Care, Faculty of Health Care, Medical University – Pleven

²Department of Plastic, Reconstructive and Esthetic Surgery, UMHAT „Dr Georgi Stranski“ – Pleven

Резюме. Ракът на гърдата е най-често срещаното онкологично заболяване при жените. Той е силно хетерогенен по отношение на морфология, хормонално рецепторна експресия, инвазивност, метастатичен потенциал, клинично поведение и отговор към лечение. Сестринските грижи за пациентите с рак на млечната жлеза заемат основно място и са в тясна връзка с дейността на лекарите специалисти в тази област. Те са насочени към преодоляване на физическите, функционалните, емоционалните и психосоциалните изменения при тези болни, които от своя страна водят до драстична промяна в качеството им на живот.

Ключови думи: сестрински грижи, рак на млечна жлеза, хоспитализация, емпатия

Abstract. Breast cancer is the most common oncological disease in women. It is highly heterogeneous in relation to morphology, hormone receptor expression, invasiveness, metastatic potential, clinical behavior and treatment response. Nursing care for patients with mammary tumors has a leading place and is closely related with the activity of medical specialists in the field. Nursing care is directed to overcoming the physical, functional, emotional and psychosocial changes in the patients, which in turn lead to a drastic change in the patient's quality of life.

Key words: nursing care, mammary tumor, hospitalization, empathy

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ДЕПОПУЛАЦИЯТА И ЗАСТАРЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЛЕВЕНСКА ОБЛАСТ И Р БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2011-2021 г.

С. ДЮЛГЕРОВА¹, Е. МИНЕВА-ДИМИТРОВА², М. КАМБУРОВА²

¹Катедра „Сестрински хирургични грижи“, Факултет „Здравни грижи“, Медицински университет – Плевен

²Катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт“, Факултет „Обществено здраве“, Медицински университет – Плевен

COMPARATIVE ANALYSIS OF DEPOPULATION AND AGING OF POPULATION IN THE PLEVEN REGION AND BULGARIA IN THE PERIOD 2011-2021

S. DYULGEROVA¹, E. MINEVA-DIMITROVA², M. KAMBUROVA²

¹Department of Nursing in Surgical Care, Faculty of Health Care, Medical University – Pleven

²Department of Social Medicine and Health Management, Faculty of Public health, Medical University – Pleven

Резюме. Въведение: Днес, през XXI век, живеем в изключително динамично време, време на големи промени във всички аспекти на човешката цивилизация, които стават за безпрецедентно кратки времеви периоди. Такъв процес е застаряването на населението, който е характерен за целия развит свят. Проблемът със застаряването на населението в целия свят и регресивната възрастова структура е изключително важен и значим, тъй като ще оказва влияние върху възпроизводството на населението и на работната сила през следващите десетилетия. В България е налице продължаващ процес на демографско застаряване, който се изразява в увеличаване на абсолютния брой и относителния дял на населението на възраст 65 и повече навършени години, което е по-изразено в Плевенска област в сравнение със страната. **Целта** на проучването е да се анализират и съпоставят закономерностите и тенденциите на депопулацията и застаряването на населението в Плевенска област спрямо средните за Р България за периода 2011-2021 г. **Материал и методи:** Реализирано е наблюдателно описателно проучване чрез анализ на вторични данни от: Национален статистически справочник, 2022 г.; Population Reference Bureau (2020); UNFPA (2020); World Population Ageing 2019; Национална стратегия за демографско развитие на Република България (2006-2020 г.); Eurostat, Newsrelease, Population estimates. Изчислен е коефициент на детерминация. Статистическата обработка на данните е извършена със софтуерни пакети Microsoft Office Excel 2010 и SPSS v.26. **Резултати:** За периода 2011-2021 г. се наблюдават темп на депопулация и стареене на населението в България и в частност в Плевенска област. Понастоящем дялът на хората на 65 и повече години в България е 26.5%, а този показател поставя страната в категорията на една от най-застарелите нации в света. **Обсъждане:** Населението в област Плевен за разглеждания период намалява ежегодно и застарява, т.е. наблюдава се регресивен тип възрастова структура. Към настоящия момент областта се нарежда на девето място по брой на населението. По данни от текущата демографска статистика населението на област Плевен в края на 2021 г. е 228 300 души. През десетгодишния период между двете преброявания 2011-2021 г. Плевенска област губи 16.2% от своето население. **Заключение:** Значителното демографско застаряване на населението през последното столетие и прогнозите за неговото развитие поставят пред обществото важни и неизбежни проблеми и трудности от различно естество, водещи сред които са медико-социалните.

Ключови думи: застаряване, депопулация, обществено здраве, закономерности, тенденции

Abstract. Introduction. Today, in the 21st century, we live in an exclusively dynamical time, a time of significant changes in all aspects of human civilization, which proceed in unprecedentedly short time periods. A similar process is the aging of population, which is characteristic for the entire developed world. The problem of aging of population globally and the regressive age structure is extremely important and

significant, since it will affect the reproduction of population and work force during the next decades. In Bulgaria, a continuing process of demographic aging, which manifests itself in an increase of the absolute number and relative share of the population at the ages above 65 years, more evident in the Pleven Region compared to the rest of the country, is seen. **The aim** of the study was to analyze and compare regularities and trends toward depopulation and aging of population in the Pleven Region compared to the average rates in Bulgaria during the period 2011-2021. **Materials and Methods:** An observational descriptive study took place analyzing secondary data from: National Statistics Directory, 2022; Population Reference Bureau (2020); UNFPA (2020); World Population Ageing 2019; National Strategy of Demographic Development of the Republic of Bulgaria (2006-2020); Eurostat, News release, Population estimates. The coefficient of determination was calculated. Statistical processing of data was performed with Microsoft Office Excel 2010 u SPSS v.26 software packages. **Results.** In the period 2011-2021, a progress rate of depopulation and aging of population in Bulgaria, particularly in the Pleven Region, is observed. Currently, the share of people at the ages over 65 years in Bulgaria is 26.5%; the finding assigns Bulgaria to the category of the most senescent nations in the world. **Discussion.** The population of the Pleven Region decreases and ages annually, i.e., a regressive type of age structure is seen. At this point, the region is ranked as number nine by the number of its population. According to recent data of demographics, the population of the Pleven Region is 228,300 by the end of 2021. During the ten-year period between censuses (2011-2021) the Pleven Region lost 16.5% of its population. **Conclusion.** The significant demographic senescence of population during the last century and forecasts for its development face the society with important, inevitable problems and difficulties of various origins, among which the medical-social problems are leading.

Key words: aging, depopulation, public health, regularities, trends

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ СЕМЕЙСТВОТО И ЗДРАВНАТА СЛУЖБА В ПРОЦЕСА НА ЛЕЧЕНИЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА МЛАДЕЖИ, ЗАВИСИМИ ОТ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА

Стела Дюлгерова, Анжелика Велкова

¹*Катедра „Сестрински хирургични грижи”, Факултет „Здравни грижи”, МУ –Плевен.*

²*Катедра „Социална и превантивна медицина”, Факултет „Обществено здраве”, МУ – Плевен.*

Резюме: Страдащите от зависимост и техните семейства се нуждаят от помощта на здравни специалисти, които с подходящи средства и подходи да облекчат страданията им. Медицинската сестра е част от екипа, осъществяващ грижите за болния и нейната професионална компетентност е от полза за целия лечебен и диагностичен процес и за постигане на по-добри непосредствени и дългосрочни резултати в процеса на лечение и възстановяване на младежи, зависими от наркотични вещества. Повишаването на професионалните компетенции на медицинската сестра в областта на специфичните здравни грижи и промоцията на здравето ще ѝ позволи да бъде ефективен медиатор между клиничния екип, пациента и семейството му.

Ключови думи: злоупотреба, наркотични вещества, зависими младежи, медицинска сестра, взаимоотношения.

СПЕЦИФИКА НА СЕСТРИНСКИТЕ ГРИЖИ ПРИ ХОСПИТАЛИЗИРАНИ ВЪЗРАСТНИ И СТАРИ ХОРА СЪС СЪРДЕЧНО-СЪДОВИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Стела Дюлгерова, Евгения Димитрова

Институция: МУ – Плевен, Факултет „Здравни грижи“

Въведение

Промените в сърдечно-съдовата система са най-сериозни в периода на стареенето. Ефективните сестринските грижи за възрастния и стария човек са многообразни и са насочени към хранене, лична хигиена, прием на медикаменти, комуникация, двигателен режим, самообслужване, обличане и пр. за хора в тази възрастова група

Застаряването на населението и специфичните проблеми свързани със здравните грижи при хоспитализираните възрастни и стари хора ще заемат все по-голям дял от работата на медицинските сестри, поради засилващата се тенденция към застаряване на населението в страната. Това налага разширяване на знанията и уменията на специалистите по здравни грижи при обгрижване на гериатричните пациенти.

ВИРУСНИ ХЕПАТИТИ – ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ЗАБОЛЯВАНЕТО СРЕД МЕДИЦИНСКИ ПЕРСОНАЛ

С. Дюлгерова¹, Б. Илиева¹, Н. Николаева²

¹Факултет „Здравни грижи“-Плевен

²Факултет „Здравни грижи“-Плевен, студент специалност „Медицинска сестра“

Въведение: За медицинския персонал съществува потенциален риск от експозиция на инфекциозни агенти предавани по кръвен път. Водещо значение имат причинителите на вирусен хепатит В и вирусен хепатит С. **Цел:** да се направи оценка на риска за заразяване на медицинските специалисти при обслужване на пациенти с вирусни хепатити. **Материал и методи:** Извършен е обзор на научната литература и е приложен документален метод. **Резултати:** Риск от заразяване с вирусен хепатит В не съществува за медицински персонал, който има завършена имунизация с хепатит В ваксина и изграден имунитет. За неваксинираните рискът от хепатит В инфекция при експозиция чрез еднократно убождане с игла е не по-нисък от 30 % ако източникът е HbeAg-положителен и не по-висок от 6 % при HbeAg-отрицателни пациенти. Средният обем кръв, който се инокулира при убождане с инжекционна игла е около 1 µl и съдържа 100 инжекционни дози хепатитен В вирус (HBV). Вирусът на хепатит С е с по-ниска концентрация в кръвта, което определя по-ниския процент (0-7 %) на заразяване при еднократна инокулация на кръв от HCV – положителен пациент. **Заклучение:** Превенцията на медицинския персонал от инфекции предавани по кръвен път изисква задължителна специфична профилактика с хепатит В ваксина, спазване на стандартните предпазни мерки при обслужване на всеки пациент, адекватно поведение и осигуряване на постекспозиционни мерки при необходимост.

Ключови думи: сестрински грижи, вирусни хепатити, противоепидемични мерки

VIRAL HEPATITIS - RISK OF SPREADING THE DISEASE AMONG STAFF

S. Dyulgerova¹, B. Ilieva¹, N. Nikolaeva²

¹Faculty of Health Care-Pleven

²Faculty of Health Care-Pleven, student in "Nurse"

Introduction: Health care workers had potential risk exposure by infectious agents transmitted by blood. Most important diseases are viral hepatitis B and hepatitis C. The purpose of this study is to present an analysis of the risk of exposure of healthcare workers with viral hepatitis. Material and methods: This report provides a systematic review of the literature and is attached documentary method. Results: Risk of infection with hepatitis B virus does not exist for medical staff who have completed immunization with hepatitis B vaccine and build immunity. For unvaccinated the risk of hepatitis B infection in a single exposure through needle stick is not lower than 30% if the source is HbsAg-positive and not greater than 6% in HbeAg-negative patients. Mean volume of blood, which was inoculated from pricking with a needle for injection is about 1 µl and contains 100 doses of injectable hepatitis B virus (HBV). The hepatitis C virus has a lower concentration in the blood, which results in low percentage (0-7%) of contamination in a single inoculation of blood from HCV-positive patient. Conclusion: Prevention of health care workers from bloodborne infection requires mandatory specific prophylaxis with hepatitis B vaccine, compliance with standard

Втора национална студентска сесия "Съвременни тенденции в развитието на здравните грижи" 125
27 – 28.03. 2014г.

Медицински университет – Плевен

Факултет "Здравни грижи"

precautions in servicing each patient adequate behavior and providing postexposure measures where necessary.

Keywords: nursing, viral hepatitis, measures

СПЕЦИФИЧНИ АСПЕКТИ НА СЕСТРИНСКИТЕ ГРИЖИ ПРИ ХОСПИТАЛИЗИРАНИ ВЪЗРАСТНИ И СТАРИ ХОРА СЪС СЪРДЕЧНО-СЪДОВИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Стела Дюлгерова, Евгения Димитрова
Медицински университет - Плевен

Въведение: Съречно-съдовите заболявания при възрастни и стари хора значително повлияват здравните грижи по време на болничното им лечение. Гериатричните пациенти като всички останали желаят да получат болнична помощ и грижи, които да удовлетворяват техните потребности и очаквания.

ИМУНИЗАЦИИ – ПОЗНАНИЯ, НАГЛАСИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

С. Дюлгерова¹, Б. Илиева¹, М. Карчева², Т. Дакова¹

¹ Медицински университет-Плевен, Факултет „Здравни грижи”, специалност
„Медицинска сестра”

² Медицински университет-Плевен, Факултет „Обществено здраве”, специалност
„Епидемиология на инфекциозните болести”

Резюме. Задължителните имунизации са предназначени срещу заболявания, които се разпространяват епидемично и имат значителни здравно-икономически и социални последици. Целта на проучването е да установи познанията и нагласите на студентите от специалност „Медицинска сестра“ по отношение извършваните имунизации съгласно имунизационния календар в България. Материал и методи. Проведено е анкетно проучване на 96 студенти от специалност „Медицинска сестра“, трети и четвърти курс на обучение. Резултати. Отговорите обобщават познания за имунитета – такива демонстрират 43 (45%) от студентите, познания за нормативните документи – отчетени при по-голяма част от анкетиранияте. С правилата за безопасна инжекционна практика са запознати 30 (32%) от обучаваните. За възможни нежелани реакции след ваксинация (НРВ) съобщават 27 (28%) от анкетиранияте. Познания за надзора на НРВ демонстрират 45 (47%) от студентите. Желание за разширяване на темите за имунопрофилактика проявяват 21 (22%) от анкетиранияте. Заключение. Медицинската сестра е активен участник във ваксиналния процес. Необходимо е да актуализира познанията си за имунизации и да поддържа умения за безопасно прилагане на ваксините.

Ключови думи: имунопрофилактика, ваксини, обучение на медицински сестри

IMMUNIZATION-KNOWLEDGE, ATTITUDES AND CHALLENGES

S. Dyulgerova¹, B. Ilieva¹, M. Karcheva², T. Dakova¹

¹ Medical University - Plevna, Faculty of Health Care, Specialty Nursing

² Medical University - Plevna, Faculty of Public Health, Specialty Epidemiology of Infectious Diseases

Summary. The required immunizations were directed against epidemic diseases that have significant health, economic and social consequences. The aim of the study was to determine the knowledge and attitudes of students in specialty of nurse for regarding immunizations according to the in Bulgarian immunization schedule. Material and Methods. We conducted a survey of 96 students in specialty nursing, third and fourth year of training. Results. Forty-three (45%) of students had knowledge of immunity theory and laws on administration of vaccines. With the rules for safe injection practices were familiar 30 (32%) of the respondents. For possible adverse effects following vaccination were reported 27 (28%) of respondents. Knowledge of monitoring of adverse reactions following vaccination reported 45 (47%) of the students. Desire to expand the themes of immunization demonstrated 21 (22%) of students. Conclusion. The nurses are an active participant in the immunization trial. It is necessary to update their knowledge about immunization and maintain skills for safe administration of the vaccines.

Keywords: immunization, vaccines, training of nurses

**УМЕНИЯ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА АГРЕСИЯ И ЗА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЕ
ПРИ АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ ПРИ ПОДРАСТВАЩИ**

С. Цветкова¹, С. Дюлгерова², Р. Асенова³

¹МУ – Плевен, ФОЗ, Сектор „Педагогика и психология”

²МУ - Плевен, ФЗГ, Катедра „Сестрински хирургични грижи”

³МУ - Плевен, ФЗГ, Специалност „Медицинска сестра“, студент - дипломант

Въведение: Агресията и насилието сред децата и юношите през последните години все по-често застават в центъра на общественото внимание и научните дискусии. Агресията е свързана с проблемите на израстването. Медицинските сестри трябва да владеят инструменти за идентификация на разнообразните форми на проява на агресивно поведение сред подрастващите и да имат изградени познавателни и поведенчески модели за справяне.

Цел: Да се установят уменията на подрастващите за идентификация на агресия и за вземане на решение при агресивно поведение.

Материал и методи: Проведено е анкетно проучване сред 105 ученици на 12-14 г. възраст от гр. Плевен, като е спазено изискването за информирано съгласие от родителите им.

Резултати: От проучването стана ясно, че 50% от анкетираните от тази възрастова група свързват агресивното поведение с липса на поведенческа култура. 38% споделят, че решението за действие при агресия е насочено към търсене на съдействие от педагогическия съветник и медицинската сестра, което в известен смисъл противоречи на идеята сред 58% за провеждане на мирен разговор при конфликт. 82% посочват родителите като основен източник на информация за справяне с агресията на другите.

Заключение: Факторите, които влияят върху проявите на агресия са разнообразни. Неумението на подрастващите да преценяват намеренията на другите в повечето случаи е съпроводено с агресивно поведение. Това показва, че за да може да бъде преодоляно агресивното поведение, нормативните актове не са достатъчни. За идентификацията на агресия и вземането на адекватно решение е необходима е намесата на различни категории здравни професионалисти.

Ключови думи: агресия, подрастващи, идентификация, вземане на поведенческо решение, медицински сестри

IDENTIFICATION SKILLS OF AGGRESSION AND DECISION-MAKING IN AGGRESSIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS

S. Tsvetkova¹, S. Dyulgerova², R. Asenova³

¹MU –Pleven, FPH, Sector “Pedagogy and Psychology”

²MU –Pleven, FHC, Department “Nurse and surgical care”

³MU –Pleven, FHC, Speciality “Nurse”, student-graduant

Introduction: Over the last years aggression and violence have been in the full glare of publicity and the centre of scientific discussions more and more often. Aggression is connected with the problems of growing up. Nurses have to master tools for identification of various forms of aggressive behavior among adolescents and to have cognitive and behavioral models to cope with it.

Aim: To determine the adolescents' ability to identify aggression and to make decisions in case of aggressive behavior.

152

ТРЕТА НАЦИОНАЛНА СТУДЕНТСКА СЕСИЯ
“СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ”
26 – 27 март 2015 г., Плевен

Material and methods: A survey among 105 students, aged 12 – 14, has been carried out in Pleven, observing the requirement for informed consent by their parents.

Results: The survey shows that 50% of the inquired from this age group relate the aggressive behavior to the lack of behavioral culture. 38% say that the decision to act in case of aggression is directed to searching for cooperation from the pedagogical advisor and the nurse, which to some extent contradicts the idea of 58% of the inquired for quiet conversation in case of conflict. 82% point their parents as a main source of information on how to deal with other adolescents' aggression.

Conclusion: There are various factors which affect the aggressive behavior. In most cases the inability of the adolescents to judge the others' intentions is accompanied by aggressive behaviour. This shows that normative acts are not enough to cope with aggressive behavior. In order to identify aggression and to make an adequate decision different categories of health professionals have to be involved.

Key words: aggression, adolescents, identification, decision-making, nurses

ХИРУРГИЧНА ДЕЗИНФЕКЦИЯ НА РЪЦЕ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В МИНАЛОТО И ТЕН- ДЕНЦИИ В НАСТОЯЩЕТО

Гергова П.¹, С. Дюлгерова¹, М. Карчева²

¹-Факултет "Здравни грижи", МУ-Плевен

²-Факултет по обществено здраве, МУ-Плевен

Резюме:

До средата на XIX век половината от оперираните пациенти умират от сепсис. Основен фактор за пренасянето на патогенни микроорганизми между пациенти и медицински специалисти са ръцете на персонала. Броят на публикуваните проучвания относно хигиената на ръцете се е увеличил през последните години. Актуалността на проблема е свързан с увеличаващите се рискове от разпространение на вътреболнични инфекции и антимикробна резистентност. Без еднозначен отговор остават въпроси, свързани с препаратите за хигиена на ръце, стратегиите за подобряване спазването от персонала на препоръчаната политика, мотивацията за добра практика. Извършен е исторически преглед на провежданите през годините дезинфекционни дейности и са посочените тенденциите в наши дни. Представени са предимствата и недостатъците на широко използвани антисептични средства за хигиена на ръцете. Направени са препоръки за подобряване на надзора и контрола в лечебните заведения.

Ключови думи: алкохол-базирани антисептици, хирургична дезинфекция

Адрес за кореспонденция: Поля Гергова, Факултет "Здравни грижи", МУ-Плевен

SURGICAL HAND DISINFECTION - CHALLENGES IN THE PAST AND PRESENT TRENDS

Gergova P.¹, S. Dyulgerova¹, M. Karcheva²

¹Faculty of Health Care, Medical University-Pleven

²Faculty of Public Health, Medical University-Pleven

SUMMARY

By the middle of the XIX century, half of the operated patients die from sepsis. A major factor for the transfer of pathogens between patients and medical professionals are the hands of staff. The number of published studies on hand hygiene has increased in recent years. Relevance of the problem is related to the increasing risk of the spread of nosocomial infections and antimicrobial resistance. There is no definite answer of questions associated with antiseptics for hand hygiene. Good strategies need to be implemented to improve compliance for best practice. A historical review of disinfection activities conducted over the years and those trends nowadays. The advantages and disadvantages of widely used antiseptics for hand hygiene has presented. Recommendations are made to improve the supervision and control of the hospitals.

Key words: alcohol-based hand rub, surgical hand disinfection

Address for correspondence: P. Gergova, Faculty of Public Health, Medical University-Pleven

Awareness of Infant Feeding: Nursing Program Student Survey

P. Gergova^{1§}, V. Nedkova-Milanova², M. Karcheva³, S. Dyulgerova⁴

¹Department of Nursing Surgical Care, Faculty of Health Care, Medical University-Pleven

[§]Email of Corresponding Author: poliakomitska@abv.bg

²Department of General medicine, Faculty of Public Health, Medical University-Pleven

³Department of Epidemiology, Parasitology and Tropical Medicine, Faculty of Public Health, Medical University-Pleven

Abstract—Child nutrition is an important factor for their physical and neuro-psychological development and overall health not only in childhood but also in adulthood. The World Health Organization recommends that mothers should be informed about the advantages and the enormous benefits of breastfeeding. It is part of the professional responsibility of nurses to promote good health care habits among women in fertile age and raise the overall health awareness of parents. The aim of the study was to research the knowledge of infant feeding among students in the Nursing Program. An anonymous survey was conducted among students in the Nursing I class. The survey group included a total of 51 students, ranging from 19 to 47 years old. All analyses were conducted using Statgraphics Plus software, version 2.1. It was found that students rate the advantages of breastfeeding for the mother as follows: faster recovery (29.4%); reduces the risk of cancer in women (21.6%); faster recovery of the weight of the mother before birth (27.5%). The majority of students were able to point out specific steps to successful breastfeeding and the respective time schedules of infant feeding (70%). The study found less satisfactory results of the participants' knowledge on how to prepare infant dairy blends 19 (30.3%) and the duration of breastfeeding in 11 (21.6%). It can be concluded that students in the Nursing Program demonstrate good knowledge of infant nutrition.

Keywords: Infant Nutrition, Health Awareness Promotion, Student Knowledge, Nurse, Education.

ПОЛИОМИЕЛИТ – АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

М. Карчева¹, С. Дюлгерова², Б. Илиева², Д. Дечев², С. Герганска²

¹ Факултет „Обществено здраве”, МУ-Плевен

² Факултет „Здравни грижи”, МУ-Плевен

Резюме

Въведение. Полиомиелитът е остро антропонозно инфекциозно заболяване. Причинява се от три типа *Human poliovirus 1,2 и 3*, принадлежащи към род *Enterovirus*, сем. *Picornaviridae*. Протича с разнообразие от клинични форми – непаралитична (вирусоносителство, катар на горни дихателни пътища, менингит) и паралитична (вяли асиметрични парализи, които водят до инвалидност или смърт). Заболяването е в стадий на ерадикация. **Цел.** Да се представят данни за актуалното състояние в разпространението на заболяването и възможностите за превенция. **Методи.** Извършен е анализ на източници на епидемиологична информация и е използван документален метод. **Резултати.** Световната здравна организация (СЗО) има за цел да се постигне глобална ерадикация на полиомиелита към 2000 г. В резултат на приложени стратегии

Втора национална студентска сесия “Съвременни тенденции в развитието на здравните грижи” 215
27 – 28.03. 2014г.

Медицински университет – Плевен

Факултет “Здравни грижи”

през 1994 г. СЗО обяви Западното полукълбо за свободно от полиомиелит, през 2000 г. – Тихоокеанския регион и през 2002 г. е сертифициран и Европейският регион. През последните години се съобщават случаи на полиомиелит: в Таджикистан (457), Русия (14), Туркменистан (3), Казахстан (1) през 2010 г. През 2011 г. са регистрирани 410 случая в 26 страни от Азия и Африка. През 2012 г. са регистрирани 223 случая в три страни (Индия, Нигерия и Пакистан). През 2013 г. ендемични огнища има в Афганистан, Нигерия, Пакистан. През октомври 2013 г. възниква епидемичен взрив в Сирия, който в началото на 2014 г. не е овладян. Предприети са мерки по имунизирание на децата до пет годишна възраст в засегнатите райони и засилване на надзора в рисковите съседни страни.

Заключение. Кризата в Сирия и свързаните с нея миграции на населението в района и към Европа крие риск от по-нататъшно международно разпространение.

Ключови думи: полиомиелит, разпространение, ваксини

POLIOMYELITIS – CURRENT SITUATION

M. Karcheva¹, S. Dyulgerova², B. Ilieva², D. Dechev², S. Gerganska²

¹Faculty of Public Health, Medical University - Pleven

² Faculty of Health Care, Medical University - Pleven

Introduction. Polio is an acute infectious disease. Caused by the three types of *Human poliovirus 1,2* and *3* belonging to the genus *Enterovirus*, family *Picornaviridae*. Clinical manifestations of poliovirus infection range from asymptomatic (most infections) to symptomatic, including acute flaccid paralysis of a single limb to quadriplegia, respiratory failure, and rarely, death. The disease is in the stage of eradication. The aims of this study is to provide data on the current situation in the spread of the disease and opportunities for prevention. Methods. An analysis of the sources of epidemiological information and documentary method was used. Results. World Health Organization (WHO) aims to achieve global eradication of polio by 2000. As a result of implemented strategies in 1994 the WHO declare the Western Hemisphere free of polio, in 2000 – Pacific, in 2002 certified and European regions. In recent years are reported cases of polio in : Tajikistan (457), Russia (14), Turkmenistan (3) Kazakhstan (1) in 2010 In 2011, there were 410 cases in 26 countries of Asia and Africa. In 2012, there were 223 cases in three countries (India, Nigeria and Pakistan). In 2013, endemic foci have been Afghanistan, Nigeria, Pakistan. In October 2013 an outbreak occurs in Syria, which in early 2014 was not eliminated. Measures have been taken in immunization of children under five years of age in the affected areas and strengthening of supervision in risk neighboring countries. Conclusion. The crisis in Syria and related population movements in the region and to Europe and carries the risk of further international spread.

Keywords: polio spread, vaccines

РОЛЯ НА МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

Автори: Ст. Дюлгерова, Нели Георгиева
Факултет „Здравни грижи“, специалност „Медицинска сестра“
Институция: Медицински университет – Плевен

Въведение: Промоцията на здравето има за цел да повлияе положително на всички фактори чрез активна индивидуална и обществена ангажираност и да ги направи полезни за здравето.

Цел: Да се проучи ролята на медицинската сестра за осъществяване на промоция на здравето при различни категории лица, като компетентен и отговорен за това професионалист.

Материал и методи: Направен е преглед на литературни източници, свързани с актуализирани стандарти и изисквания за компетентност по промоция на здравето. Проведено е документално проучване на здравнопромотивните дейности, осъществявани от медицински сестри, работещи в училищни здравни кабинети, в практики за първична здравна помощ и в болнични отделения.

Резултати и обсъждане: Медицинската сестра е ключова фигура в осъществяването на промоция на здравето. Характеристиката и съотношението на дейностите варират в зависимост от особеностите на таргетните групи и се изразяват в избор и осъществяване на подходящи интервенции за здравно възпитание, здравна профилактика, съдействие при социално подпомагане и други. Те изискват системност,

227

ТРЕТА НАЦИОНАЛНА СТУДЕНТСКА СЕСИЯ
“СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ”
26 – 27 март 2015 г., Плевен

търпение и постоянство, каквито голямата част от сестрите проявяват в своята здравнопромотивна работа. Професионални стандарти и компетентности в тази сфера непрекъснато се актуализират, което повишава изискванията, свързани с теоретичното и практическо обучение на сестрите по промоция на здравето.

Заключение: Познаването и разбирането на принципите на промоция на здравето е едно от най-важните умения на медицинската сестра, които изискват непрекъснато разширяване и усъвършенстване в съответствие с международните стандарти.

Ключови думи: промоция на здравето, роля на медицинската сестра.

ROLE OF NURSE FOR IMPLEMENTATION OF HEALTH PROMOTION

Authors: Stela Dyulgerova, Neli Georgieva

Faculty "Health care" specialty "Nurse"

Institution: Medical University - Pleven

Introduction: Health promotion aims to positively influence all the factors by active individual and public engagement and make them beneficial to health.

Objective: To investigate the role of the nurse for the implementation of health promotion in various categories of persons as competent and responsible, professional.

Material and Methods: A review of literature related to the updated standards and competency requirements for health promotion. An examination of documentary zdravnopromotivnite activities of nurses working in school health offices, in practice primary care and in hospital wards.

Results and Discussion: The nurse is a key figure in the implementation of health promotion. Characteristics and the ratio of the activities vary according to the nature of the target groups and are expressed in the choice and implementation of appropriate interventions for health education, preventive health care, support for social assistance and others. They require a systematic approach, patience and perseverance, as the majority of nurses exhibit in its zdravnopromotivna work. Professional standards and competences in this field is constantly updated, which increases the requirements related to theoretical and practical training of nurses in health promotion.

Conclusion: Knowledge and understanding of the principles of health promotion is one of the most important skills of the nurse who require continuous expansion and improvement in accordance with international standards.

Keywords: health promotion role of the nurse.

УМЕНИЯ, ФОРМИРАНИ В ХОДА НА ОБУЧЕНИЕТО НА МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ ЗА РАЗПОЗНАВАНЕ И ОКАЗВАНЕ НА ГРИЖИ ЗА ЛИЦА С УВРЕЖДЕНИЯ

С. Цветкова¹, С. Дюлгерова², З. Мусева³

¹МУ – Плевен, ФОЗ, Сектор „Педагогика и психология”

²МУ - Плевен, ФЗГ, Катедра „Сестрински хирургични грижи”

³МУ - Плевен, ФЗГ, Специалност „Медицинска сестра“, студент II курс

Резюме: Проблематиката, свързана с разпознаване и формиране на умения за оказване на грижи в хода на подготовката на медицински сестри е залегнала в учебния план сравнително от скоро. Лицата с увреждания днес се разглеждат като специфична уязвима социална група, която има непрекъснати потребности от здравни грижи и към която са насочени специалисти от различни професионални сфери. Това дава възможност, успоредно с предоставянето на знания и изграждане на умения, да се внедри комплексния подход.

Целта на проучването е да се установят уменията на студенти от специалност „Медицинска сестра” за разпознаване и оказване на грижи за лица с увреждания.

Проведена е свободно структурирана анкета сред общо 74 студента - II, III и IV курс от специалността „Медицинска сестра”, Факултет „Здравни грижи” при МУ Плевен, която съдържа 19 въпроса, 8 от които идентификационни.

Проучването показва, че студентите като цяло са добре ориентирани в проблематиката, сравнително адекватно интерпретират въпросите, свързани с трудностите, които срещат лицата с увреждания. Две трети от студентите - 54 (73%) могат да дефинират точно понятието увреждане, 13 (18%) го интерпретират като болестно състояние.

Студентите считат, че мястото на медицинската сестра е при лечението, включително и осигуряването на технически помощни средства (44/59%), следвано от участие при грижи в семейни условия (21/28%), при диагностика на увреждането (20/27%), и участие на сестрата в домашния патронаж (14/19%).

Чрез ранните наблюдения върху практическата работа на интердисциплинарния екип, в който участва медицинската сестра, преподавателите работят за промяна на отношението на студентите към лицата с увреждания още по време на обучението им в бакалавърска степен.

Ключови думи: студенти специалност „медицинска сестра”, лица с увреждания, умения по здравни грижи

SKILLS FORMED DURING THE TRAINING OF NURSES TO IDENTIFY AND PROVIDE CARE FOR PERSONS WITH DISABILITIES

S. Tsvetkova¹, S. Dyulgerova², Z. Museva³

¹MU –Pleven, FPH, Sector "Pedagogy and Psychology"

²MU –Pleven, FHC, Department "Nurse and surgical care"

³MU –Pleven, FHC, Speciality "Nurse", student- II course

63

**ЧЕТВЪРТА НАЦИОНАЛНА СТУДЕНТСКА СЕСИЯ
"ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ ПРЕЗ XXI ВЕК –ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ"**

24 – 25 март 2016 г., Плевен

Abstract: *The problems associated with the recognition and formation of skills to provide care in the preparation of nurses is embedded in the curriculum relatively recently. Persons with disabilities are now viewed as a specific vulnerable social group, which has a continuous demand for health care and targeted by specialists from different fields. This enables parallel with the provision of knowledge and skills to implement an integrated approach.*

The objective of the study is to identify the skills of students from specialty "Nurse" recognition and the care of persons with disabilities.

A meeting is free structured survey among 74 students - II, III and IV course of the specialty "Nurse" in Faculty "Health Care" at Medical university Pleven, which contains 19 questions, of which 8 identification.

The study showed that students are generally well oriented in the issues fairly adequately interpret issues difficulties that persons with disabilities. Two-thirds of students - 54 (73%) can accurately define the term disability, 13 (18%) interpret it as a disease.

Students consider that place nurses in the treatment and the provision of technical aids (44/59%), followed by participation in care in family conditions (21/28%), by the diagnosis of disability (20/27%) and the participation of the nurse in the home patronage (14/19%).

By wounds observations on the practical work of an interdisciplinary team, which participates nurse educators work to change the attitude of students towards people with disabilities more time training their bachelor's degree.

Key words: *student's spatiality in "nurse", persons with disabilities, skills, health care*

СТУДЕНТИТЕ – МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ ЗА СТРЕСА ПО ВРЕМЕ НА ИЗПИТНА СЕСИЯ

доктор, доцент Евгения Димитрова
pia62@abv.bg
Стела Дюлгерова
Янка Цветанова
Медицински университет – Плевен
г. Плевен, Република България

Abstract: The aim of the study was to establish the level of stress in student nurses during the examination sessions, analyse factors contributing for stress and identify measures to minimize such factors.

The study was carried out between June - September 2017 on 88 student nurses at Medical University – Pleven.

All respondents reported various signs of stress: headache, insomnia, lack of health, irritability, lower self-esteem, etc.

Conclusion: The stress level among student nurses during examination sessions is significant and they should be assisted to work out coping strategies.

Keywords: stress, exams, student nurses

МОТИВИРАЩИ И ДЕМОТИВИРАЩИ ФАКТОРИ ЗА ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ СРЕД МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ В ПЛЕВЕНСКА ОБЛАСТ – ЧАСТ I

С. Дюлгерова

Медицински университет – Плевен, Факултет „Здравни грижи“

MOTIVATING AND DEMOTIVATING FACTORS FOR CONTINUING EDUCATION OF NURSES IN PLEVEN REGION – PART I

S. Dyulgerova

Faculty of Health Care, Medical University – Pleven

С. Дюлгерова

Резюме. Сестринската практика се променя динамично в съответствие с нарастващите здравни потребности и изисква подготвени и мотивирани кадри. Бързите темпове на развитие на съвременното общество, разширяването на информационното пространство, отварянето на границите налагат промени и в професионалната практика на медицинските сестри. Продължаващото обучение е основа за професионалното и личностното развитие и израстване на медицинските сестри през целия им житейски път. Целта на настоящето съобщение е да представи резултатите от проучване и анализ на мотивацията и препятствията за продължаващо обучение на медицинските сестри, работещи в болничната помощ и в общественото здравеопазване в Плевенска област. **Материал и методи:** В периода 2016-2019 г. е проведено медико-социално проучване сред 723 медицински сестри в Плевенска област и 174 дипломанти от 4 випуска на Фа-

култет „Здравни грижи“ в Медицински университет – Плевен. Инструментарият на проучването включва документален метод, SWOT анализ и анкетен метод с два оригинално разработени въпросника за работещите сестри и за дипломантите. Обработката на данните е извършена с IBM SPSS v. 24. **Резултати:** Професионалният статус на работещите медицински сестри в Плевенска област се характеризира с изразено застаряване, особено в МБАЛ в областта и в общественото здравеопазване. Над 3/4 от анкетиранияте смятат, че продължаващото обучение (ПО) трябва да бъде изследвано и изучавано; над 40% подкрепят задължително ПО. Водещ мотив за включване в ПО е очакване за по-добро заплащане, особено след тези над 40-годишна възраст, следван от кариерното развитие (по-изразено в частните клиники). Над 70% очакват от ПО придобиване на нови професионални знания и умения, на второ място – подобряване на уменията за екипна работа. **Заключение:** Работещите медицинските сестри в Плевенска област като цяло имат висока оценка за ученето през целия живот. Изразените мнения на работещите медицински сестри относно мотивацията и проблемите, съпътстващи продължаващото им обучение потвърждават необходимостта от подобряване на индивидуалните очаквания и потребности на тази категория здравни професионалисти от възможности за професионално и кариерно развитие.

Ключови думи: сестринство, продължаващо обучение, мотивиращи фактори

Abstract. Nursing practice is changing dynamically in line with growing health needs and requires trained and motivated staff. The rapid pace of development of the modern society, the expansion of the information space, the opening of borders necessitates changes in the professional practice of nurses. Continuing education

is the basis for nurses' professional and personal development and advancement throughout life. The aim of this report is to present the results of a study and analysis of motivating and demotivating factors for continuing education of inpatient and outpatient nurses in Pleven region. **Material and methods:** In the period 2016-2019, a medical and social survey was conducted among 723 nurses in Pleven region and 174 graduates from 4 classes of the Faculty of Health Care at the Medical University – Pleven. The survey toolkit included a documentary method, a SWOT analysis and a survey method with two originally developed questionnaires for the working nurses and the graduates, respectively. Data processing was performed with the IBM SPSS v. 24. **Results:** The professional status of the working nurses in Pleven region is characterized by marked aging, especially in the MHAT, the region and the public health. More than $\frac{3}{4}$ of the respondents believe that continuing education should be researched and studied; over 40% support compulsory continuing education. A leading motive for inclusion in continuing education is the expectation of better pay, especially among those over 40, followed by career development (more pronounced in private clinics). More than 70% expect to acquire new professional knowledge and skills, and secondly, to improve teamwork skills through continuing education. **Conclusion:** Working nurses in Pleven region generally have high praise for lifelong learning. The expressed opinions on the motivation and the problems related to continuing education confirm the need to improve the individual expectations and needs of this category of healthcare professionals with opportunities for professional and career development.

Key words: nursing, continuing education, motivating factors

АСПЕКТИ И ЗНАЧИМОСТ НА СЕСТРИНСКИТЕ ГРИЖИ ПРИ ТЕЖКО БОЛЕН ХИРУРГИЧЕН ПАЦИЕНТ. ОПИСАНИЕ НА КЛИНИЧЕН СЛУЧАЙ

А. Цанева¹, Ст. Дюлгерова², Ц. Йоцов³

Медицински университет – Плевен, факултет „Здравни грижи“

ASPECTS AND SIGNIFICANCE OF NURSING CARE IN A SERIOUSLY ILL SURGICAL PATIENT. CLINICAL CASE PRESENTATION

A. Tsaneva¹, St. Dyulgerova², Ts. Yotsov³

Medical University – Pleven, Faculty of Health Care

Summary

This report presents the nursing care provided to a patient who underwent emergency and life-saving surgery due to developed mesenteric thrombosis and peritonitis. He underwent a total of six surgical interventions (four of which were abdominal revisions). Nursing care correlates with the patient's severe general condition and the presence of laparostomy and jejunostomy. The latter are monitored continuously and are under strict medical supervision until the gradual closure of the wound and restoration of the passage.

Keywords: nursing care, mesenteric ischemia, gastrointestinal tract, preoperative period, postoperative period

ЗНАЧИМОСТ НА ПРОДЪЛЖАВАЩОТО ОБУЧЕНИЕ В СЕСТРИНСТВОТО (ПРОУЧВАНЕ В ПЛЕВЕНСКА ОБЛАСТ)

С. Дюлгерова

Катедра „Сестрински хирургични грижи“, Факултет „Здравни грижи“, МУ – Плевен

Контакт: Гл. ас. Стела Дюлгерова, д.узг.

e-mail: steladyulgerova@abv.bg

Въведение

Значимостта на продължаващото обучение в сестринството е безспорна. То включва както усвояване на съдържанието (знания), така и процес на заучаване (придобиване на познания) с течение на времето, което е особено важно и представлява основна дейност за човешкото развитие.

Цел

Да се проучат и анализират формите, методите и факторите повлияващи значимостта на продължаващото обучение в сестринството.

Evaluation of the Knowledge of Nursing Student for Burn Care

Stela Dyulgerova¹ , Strahil Strashilov² , Eleonora Mineva-Dimitrova² ,
and Pencho Tonchev²

¹ Department of Surgical Nursing Care, Medical University of Pleven, Pleven, Bulgaria
steladyulgerova@abv.bg

² Medical University of Pleven, Pleven, Bulgaria

Abstract. Introduction: Burn injuries are of great medical, social, and economic importance, as they have a severe impact on the life of the victim, his family, and society. They are accompanied by severe pain at the site, skin damage of varying degrees and areas leading to impaired function in the affected body area, a state of shock directly threatening life, and late effects including gross cicatrices and keloids causing disfigurement and disability. The treatment of burns and their consequences is long-term and requires specialized health care, as well as the use of expensive medical devices.

All of the above makes burn care education an essential part of the curriculum for the students majoring in “Nursing” at the Medical University - Pleven. Burn care is partially covered in 4 disciplines - Surgery, Anesthesiology and resuscitation, Operative and dressing techniques, and Nursing care for patients with surgical diseases. Each allocates one hour of lectures and at least two hours of exercises on this subject. Discovering theoretical and practical gaps in the training of students in the “Nursing” specialty related to the provision of timely and adequate care for burns will help to supplement and improve the knowledge and skills within the regular training of the students.

Purpose: To evaluate knowledge about burn disease and the readiness of nursing students to participate in care for these patients.

Methods: A survey with 19 questions for burn management was performed with 112 nursing students from Medical University-Pleven, Bulgaria, in February 2023. Statistical analysis was performed with IBM SPSS v26 using descriptive and nonparametric methods. План – проектът на научното изследване и анкетната карта за студентите са одобрени от Комисията по етика на научно-изследователската работа при МУ – Плевен.

Results: First to fourth-year students correctly define burn as a disease. All students know the medications used to treat burns. Second- and third-year students are more informed about the preferred medications in treating severe burns than first- and fourth-year students, which is a statistically significant difference. 80% of the respondents correctly indicated the critical hours in treating patients with extensive burns.

Conclusion: The burns are relatively well covered in our current curriculum. Still, some reinforcement is needed in practical aspects, especially in the fourth year of nursing education.

Keywords: Nursing education · Burn care

МОТИВИРАЩИ И ДЕМОТИВИРАЩИ ФАКТОРИ ЗА ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ СРЕД МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ В ПЛЕВЕНСКА ОБЛАСТ – ЧАСТ II

С. Дюлгерова

Катедра „Сестрински хирургични грижи“, Факултет „Здравни грижи“,
Медицински университет – Плевен

MOTIVATING AND DEMOTIVATING FACTORS FOR CONTINUING EDUCATION OF NURSES IN PLEVEN REGION – PART II

S. Dyulgerova

Department of Nursing Surgical Care, Faculty of Health Care
Medical University – Pleven

С. Дюлгерова

Резюме. Важно място в проучването на проблемите на продължаващото обучение на медицинските сестри като цяло и в конкретни здравни заведения има изясняването на демотивиращите фактори (препятствията) за включване/невключване в такова обучение. Пренебрегването на проблемите при продължаващото обучение и професионалното развитие на медицинските сестри може да доведе до неудовлетвореност от работата, конфликтни ситуации и ниско качество на здравните грижи за пациентите. **Целта** на настоящото съобщение е да представи резултатите от проучване и анализ на установените проблеми, трудности и препятствия, които срещат работещите медицински сестри в болничната помощ и в общественото здравеопазване в Плевенска област, относно участието им в различни форми на продължаващо обучение. **Материал и методи:** В периода 2016 -2019 г. е проведено медико-социално проучване сред 723 медицински сестри в Плевенска област и 174 дипломанти от 4 випуска на Факултет

„Здравни грижи“ в Медицински университет – Плевен. Инструментарият на проучването включва документален метод, SWOT анализ и анкетен метод с два оригинално разработени въпросника за работещите медицински сестри и за дипломантите. Обработката на данните е извършена с IBM SPSS v. 24. **Резултати и обсъждане:** Работещите медицински сестри в Плевенска област се сблъскват с обективни трудности за включването им в различни форми на продължаващо обучение (ПО), които се явяват и основни демотивиращи фактори. На първо място са поставени финансовите причини (45,3%), по-силно изразени при работещите в МБАЛ в областта (51,4%) и в УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ (49,3%). Близко една четвърт (24,4%) сочат „неприложимост на избраната тематика“; за 10,2% демотивиращ фактор е „ниското качество на предлаганото обучение“, което е обяснимо с това, че ПО е провеждано предимно на работното място и твърде нисък дял са тези, които са имали възможност за ПО извън работното място. Почти всеки десети посочва „семеини, здравни и административни причини“ като пречка за включване в ПО. Към демотивиращите фактори се отнася и непознаването на мястото и ролята на БАПЗГ като основен организатор на ПО, непознаването на процеса на сертифициране и нежеланието на значителна част от изследваните за сертифициране.

Ключови думи: сестринство, продължаващо обучение, проблеми, препятствия, проучване в Плевенска област

Abstract. An important place in the study of the problems of continuing education of nurses in general and in specific health care institutions is the clarification of the demotivating factors (obstacles) for inclusion/non-inclusion in such training. Ignoring the problems in the continuing education and professional development of nurses may lead to job dissatisfaction, conflict situations and poor quality of care for the patients. **The aim** of this report is to present the results of a study and analysis of the identified problems, difficulties and obstacles encountered by the nurses working in hospital care and public health in Pleven region, with regard to their participation in various forms of continuing education. **Material and methods:** In the period 2016-2019, a medical and social survey was conducted among 723 nurses in Pleven region and 174 graduates from 4 classes of the Faculty of Health Care at the Medical University – Pleven. The survey toolkit included a documentary method, a SWOT analysis and a survey method with two originally developed questionnaires for the working nurses and the graduates, respectively. Data processing was performed with the IBM SPSS v. 24. **Results and discussion:** Working nurses in Pleven region face objective difficulties for their inclusion in various forms of continuing education, which are also the main demotivating factors. Financial reasons (45.3%) are in the first place, being more pronounced among the employees in the regional MHAT (51.4%) and UMHAT "Dr. Georgi Stranski" (49.3%). Nearly a quarter (24.4%) indicate "inapplicability of the chosen topic"; for 10.2% the demotivating factor is the "low quality of the offered training", which can be explained by the fact that continuing education was conducted mainly at the workplace, and a very low share are those who had the opportunity for continuing education outside the workplace. Almost one in ten indicates "family, health and administrative reasons" as an obstacle to inclusion in continuing education. The demotivating factors include the lack of knowledge of the place and role of the Bulgarian Association of Healthcare Professionals (BAHCPs) as the main organizer of continuing education, the lack of knowledge of the certification process and the reluctance of a significant part of those surveyed for certification.

Key words: nursing, continuing education, problems, obstacles, survey, Pleven region

Palliative care in a patient with bladder cancer and concomitant SARS-CoV-2 infection

Plamen Dimitrov^{1,3}, Milena Karcheva², Stela Dyulgerova¹,
Nezabravka Shargabi³, Nikolai Kolev^{1,3}

1. Department of Surgical Nursing, Faculty of Health Care,
Medical University – Pleven, Pleven, Bulgaria

2. Sector of Epidemiology, Parasitology and Tropical Medicine,
Faculty of Public Health, Medical University – Pleven, Pleven, Bulgaria

3. Urology Clinic, University Hospital – Pleven, Pleven, Bulgaria

ABSTRACT

The patients diagnosed with oncological diseases are more susceptible to infectious agents due to the reduced immunity resulting from the main disease and/or from the ongoing treatment. This report's goal is to present a patient with an advanced carcinoma of the bladder and concomitant SARS-CoV-2 infection.

Materials and methods. This is a patient with an advanced bladder carcinoma who has a percutaneous nephrostomy done for palliative purposes. The intervention is performed with occurring SARS-CoV-2 infection in the background. The results of the assigned surgical and conservative treatment have been analysed and recommendations for caring for the patient at home are given.

Results and discussion. The study concerns a 90-year-old patient diagnosed with bladder cancer stage T3N1M1. In this case due to an afuction of the right kidney, a hydronephrosis of the left kidney, taking in consideration his main condition and increased nitrogen indicators, a nephrostomy tube insertion on the left kidney was considered and discussed for palliative purposes. The intervention was performed while SARS-CoV-2 infection was occurring in the background which in itself but mostly due to the patient's age, his general

По проект № 2019-1-PL01-KA203-065205 – МУ-Пловдив

condition at the time of the hospitalisation as well as due to his accompanying diseases, required strict medical supervision and follow-up.

Conclusion. With the behavioral algorithms for both diseases observed and the adequate care for the patient, the presence of SARS-CoV-2 infection did not lead to additional complications of the patient's main condition. Prospective long-term studies of patients with cancer who have also had COVID-19 are necessary.

Key words: bladder cancer, COVID-19, treatment, observation

Палиативни грижи при пациент с карцином на пикочния мехур и придружаваща SARS-CoV-2 инфекция

ВЪВЕДЕНИЕ

Избухването на пандемията COVID-19 доведе до отлагане на голям брой операции в опит да се намали предаването на инфекцията, да се освободят болнични легла, интензивни грижи и анестезиолози. В литературата се обсъждат насоки и предложения за категоризиране на злокачествените заболявания на урогениталния тракт в рискови групи, както и препоръки за процедури, които могат да бъдат или не могат да бъдат отложени (1,2). Пациентите с неоплазми са по-податливи към инфекциозни агенти поради намален имунитет като резултат на основното заболяване и/или в резултат на провежданото лечение. Целта на настоящото съобщение е да представи пациент с авансирал карцином на пикочния мехур и придружаваща SARS-CoV-2 инфекция.